

Чорна О.С., Подолянчук О.А.

Вінницький національний аграрний університет

МЕТОДИКА АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА Ї НЕДОЛІКИ

В сучасних економічних умовах діяльність кожного господарюючого суб'єкта являється предметом уваги широкого кола учасників ринкових відносин (організацій і осіб), які зацікавлені в результатах його функціонування. Останнім часом питанням організації і підготовки аудиту приділяється значна увага, проте методика аудиту фінансової звітності сьогодні залишається найменш розробленою, хоча розробка і впровадження в аудиторську практику нових, більш досконалих методик аудиту є основним питанням удосконалення процесу проведення аудиту.

Пріоритетне місце в наукових працях з аудиту відведено методиці аудиту об'єктів бухгалтерського обліку, однак питання загальної методики вивчення фінансової звітності висвітлено недостатньо.

Питання методики аудиту фінансової звітності в наукових працях розглядали вітчизняні дослідники: Т.М. Ковбич, Р.О. Костирко, Б.В.Кудрицький, К.О. Редько, Д.А. Янок та зарубіжні дослідники: С.А. Данілкова, Н.М. Кірієнко, С.А. Молодкіна, В.М. Голіков та ін. Встановлено, що в них переважно висвітлені загальні питання аудиту, а також питання шахрайства, доказів, вибірки, ризиків тощо. Проте самого процесу дослідження інформації, порядку застосування системи способів і прийомів, за допомогою яких аудитори можуть впевнитись, що фінансова звітність є достовірною, практично не розкрито.

Необхідність складання звітності на сучасному етапі розвитку господарських відносин в Україні визначається потребами в інформації про результати діяльності та фінансовий стан різних учасників господарського життя країни. Таку інформацію можна отримати за допомогою аналізу показників фінансової звітності, які надають загальну характеристику фінансово-майнового стану юридичної особи[2].

Згідно з вимогами П(С)БО 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності” фінансова звітність повинна формуватися із дотриманням таких її якісних характеристик:

- зрозумілість означає, що інформація, яка надається у фінансових звітах, повинна бути дохідлива і розрахована на однозначне тлумачення її користувачами за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації.

- доречність означає, що фінансова звітність повинна містити лише доречну інформацію, яка впливає на прийняття рішень користувачами, дає змогу вчасно оцінити минулі, теперішні та майбутні події, підтвердити та скоригувати їхні оцінки, зроблені у минулому.

- достовірність означає, що фінансова звітність повинна бути достовірною, яка не містить помилок та перекручень, що здатні вплинути на прийняття рішення користувачів звітності.

- зіставність - означає, що звітність повинна забезпечувати можливість порівнювати звіти за різні періоди та різних підприємств [5].

Звітність є одним із зведених або вторинних бухгалтерських документів, показники яких також сприяють забезпеченню виконання бухгалтерським обліком покладених на нього функцій. Серед останніх на перший план виступають сприяння збереженню майна конкретних власників, можливість визначення фінансових результатів кожної із господарських операцій підприємства та надання інформації про результати діяльності для прийняття виважених управлінських рішень [1].

У наукових працях послідовність вивчення фінансової звітності аудитором представлено у трьох етапах:

Етап I. Перевірка фінансової звітності за формою:

- повнота заповнення реквізитів і граф звітності;
- правильність показників на початку звітного періоду;
- дотримання строків і термінів подання фінансової звітності.

Етап II. Перевірка правильності складання кожної з форм звітності:

- арифметична перевірка кожної з форм;
- вивчення правильності ведення обліку;
- перевірка відповідності показників звітності даним бухгалтерського обліку.

Етап III. Перевірка узгодженості показників форм фінансової звітності.

При цьому зазначено, що розпочинати дослідження звітності аудитор повинен із визначення відповідності форм звітності затвердженим нормативними документами формам і складання усіх типових форм.

На початковому етапі звітні форми перевіряються щодо: правильності заповнення їх адресної частини. Встановлюється зазначення повної назви підприємства, виду діяльності відповідно до Статуту. Визначення виду діяльності та правильності його зазначення у формі необхідні аудитору для правильної класифікації доходів і витрат підприємства, звітність якого досліджується, за ознакою виду діяльності; повноти заповнення реквізитів і показників рядків і граф звітності: перевіряється, чи у правильних одиницях виміру (тисячах гривень з одним знаком після коми) складено звітність, чи проставлені прочерки в тих рядках звітності, які не містять жодних показників; правильності заповнення граф «На початок періоду», «За попередній період» форм звітності; дотримання встановлених законодавством строків і термінів подання фінансової звітності [3].

Наступним етапом аудиту фінансової звітності після порівняння її показників та даних бухгалтерського обліку є перевірка ув'язки показників різних форм фінансової звітності за один і той же звітний період. При проведенні аудиту фінансової звітності спочатку необхідно здійснювати перевірку достовірності - відповідних показників звітності на підставі їх порівняння з даними синтетичних (а в окремих випадках і аналітичних) регістрів бухгалтерського обліку, а вже потім - ув'язку показників окремих форм фінансової звітності між собою.

При дослідженні відповідності форм звітності аудитору потрібно використовувати як загальнонаукові так і спеціальні методи дослідження:

логічне мислення у поєднанні з методом порівняння, прийомами документального контролю, методами економічного аналізу. Як правило, для цієї перевірки використовуються таблиці, складені спеціалістами аудиторських фірм [4].

У випадку виявлення помилок після підписання річної фінансової звітності, аудитор не повинен вимагати виправляти вже затверджену та подану до відповідного органу звітність. Проте для забезпечення співставності показників річної звітності за наступний рік у графах, в яких повинні відображатися дані на початок звітного періоду, необхідно відобразити інформацію не помилкову, а ту, що відповідає реальним даним підприємства. Варто відмітити, що аудитор також зобов'язаний у процесі всього аудиту звертати увагу на порядок виправлення помилок і їх документальне оформлення, адже виправлення помилок є серйозною бухгалтерською операцією, яка має бути належним чином задокументована.

Перевіряючи фінансову звітність клієнта, аудитор повинен підтверджувати показники відображені у фінансовій звітності за допомогою не лише тестування, а й використання процедури по суті, оскільки для складання аудиторського висновку потрібно об'єктивно оцінити інформацію. Не має сенсу перевіряти фінансову звітність без перевірки фактичних даних, так само, як і не має сенсу аудиторський висновок, якщо він недостовірний. Аудитор не може вважати аудит завершеним до тих пір, доки він не надав відповіді на поставлені питання. В іншому випадку його думка щодо достовірності фінансової звітності не буде повною та об'єктивною.

Отже, аудит фінансової звітності є трудомістким та складним процесом тому вимагає кропіткої праці аудитора.

Література:

1. Давидов Г.М. Аудит: [навч. посіб.] / Г.М. Давидов. – [2-ге вид., перероб. і доп.] – К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. – 511с.
2. Загородній А.Г. Аудит: теорія і практика / Загородній А.Г. та ін. – Львів:

Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2003. – 453 с.

3. Костюк Г.И. Проверка бухгалтерской отчетности аудитором // Г.И. Костюк // Бухгалтерский учет. – 2008. – № 4. – С. 49-58.

4. Петренко Н.І. Методика аудиту фінансової звітності та шляхи її удосконалення. // Вісник ЖДТУ. – № 1 (51). – 2010. – С. 56 - 58.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 року №318